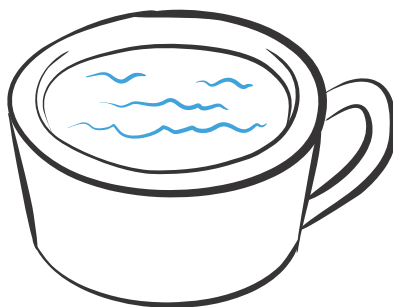

LUTKOVNO GLEDALIŠČE
MARIBOR

Skodelica morja

Predlogi za pripravo na ogled predstave

Skodelica morja je inovativna predstava o tem, zakaj je dobro spoštovati pravila in zakaj se je dobro zavedati, kakšno je naše poslanstvo na tem svetu. Šele tedaj lahko postane življenje brezskrbno in lahko. Pravzaprav to velja za vse, ne glede na izvor, barvo, obliko ali velikost.

Takole gre:

Na začetku je en sam in neguje svoje veselje. Svoje veselje občuduje, gladi, prešteva ter ga znova in znova prenavlja. Ustvarja nove zvezde in se igra s kometi. Dovolj je sam sebi. Po igrivem plesu si privošči – skodelico čaja.

V njegov popolni svet v hipu – ampak zares v hipu, v nekakšnem hipnem trenutku večnosti vpade mala nadloga, ki omeji veselje z zidovi in svoj zamejeni prostor napolni s praktičnimi pripomočki za poenostavljanje življenja. Največja skrb je – kaj obleči na morje.

Prvi je ogorčen, nato prestrašen, sčasoma radoveden, nato naklonjen. Mala nadloga ga uporablja, kot uporablja vse predmete v svojem praktičnem svetu, in sploh ne vidi čudovite neskončnosti veselja. In zato »potrebuje« več in več – predmetov. Prvi zanjo ustvari lutko, da jo bo spremljala na morje. Po napornem delu si privošči čaj.

Male nadloge tudi morje ne osreči. Morje je namreč prevroče ali prehladno, morda preslano ali preveč valovito, morda pretiho ali preglasno. V vsakem pogledu je

nemogoče. Prvemu tudi čaj ne pomaga. Razjezi se, požuga s prstom in vpelje red. Spiše pravila in jih dostavi. Dogovor prinese složen mir, veseli ples in skupno – skodelico čaja. Pravzaprav je v preprosti vsakdanjosti smisel vsega skupaj – ko sem sam, bodi tu, ko si sam, sem jaz tu. Drug drugega spoštuje in vse bo prav, vse bo v redu: meje in brezmejnost, konec in neskončnost, sladko in slano, veselje in žalost ... vse tekne in življenje nama je v slast, zato si brez skrbi privoščimo skodelico morja. Na zdravje!

Skozi čas so se ljudje veliko ukvarjali z raziskovanjem vzporednih vesolj in vzporednih svetov. Teorijo so skušali dokazati kvantni fiziki, metafiziki, filozofi, raziskovalci transcendence. Teorija vzporednega sveta je našla svoje mesto tudi v umetnosti. Na teoriji obstoja vzporednih svetov (angleško »multiverse«) temelji večina fantastičnih in znanstveno-fantastičnih besedil. Kljub številnim kompleksnim znanstvenim teorijam nas zanima predvsem tisti pogled na vzporedne dimenzije, ki ga najdemo v fantastični literaturi.

Avtorjeve zamisli so se napajale v daljni preteklosti – v mitih, legendah, tudi religiji – Pekel, Nebesa, Had, Valhala ... Vse to so samo imena »vzporednih realnosti«. Hinduizem govori o vzporednih svetovih, kjer ima vsak svet svoja božanstva. Med zgodbami Tisoč in ene noči je zgodba o Bulukiji, ki izve za obstoj več svetov, podobnih njegovemu, a različnih. Kaže, da je prav to osnovno načelo – drugi svet ali celo svetovi, ki so prav takšni, kot je naš, a se bistveno razlikujejo v kakšnem elementu.

Večina fantastičnih besedil je zasnovanih na načelu, da pripovedovalec junaka iz nam znanega sveta prestavi v vzporednega, pogosto magičnega. Prvi taki romani so v resnici pustolovski, saj magične svetove običajno tudi geografsko oddaljijo (*Guliverjeva potovanja*). Veliko bolj zanimivi so zdrsi skozi nekakšne »portale« (*Zgodba iz Narnije*, *Alica v ogledalu*, *Njegova temna tvar*, *Harry Potter*), ko se junak kar naenkrat, tukaj in zdaj, znajde v nekakšni vzporedni realnosti.

To je hkrati hvaležna tema filmskih obravnav, saj ponuja možnosti številnih vizualnih fascinacij. Med najbolj znanimi znanstvenofantastičnimi filmi so zagotovo *Čarovnik iz Oza*, *Vrnitev v prihodnost*, *Superman*, *Zvezdne steze*, *Vojna zvezd*, *Rašomon*, *Medzvezdje*, *Angelsko srce* ... Televizijske nanizanke: *Buffy*, *Heroji*, *Izgubljeni* ... Animirane serije: *Digimon*, *Gundam*, *Bakugan* ... Če bi se lotili seznama stripov in video igrice, bi ugotovili, da je množičen in da ga na tem mestu ne moremo vsega naštet.

Teorija vzporednih vesolj trdi, da obstaja več vesolj hkrati. Gledališče to z lahkoto podpira. Vsak svet (vesolje) je celovit in samosvoj sistem – navidezna odslikava drugega, vendar je ukrojen in izpeljan po svoji edinstveni meri – skozi sebi lastno logiko in zaznavo.

Predstava se osredotoča na komične perspektive »trkov« vzporednih svetov in se preigrava skozi štiri osnovne trditve, s katerimi se ukvarja omenjena teorija.

1. Če greš dovolj daleč, se boš vrnil domov.
Vesolje je tako ogromno, da pravilo verjetnosti upravičeno trdi, da je tam neke nek planet, točno tak kot naš, na njem pa se godijo točno take reči, ki se dogajajo nam tukaj.
2. Če greš dovolj daleč, boš padel v čudežno deželo.
Z oddaljevanjem se hitrost gibanja vesolja veča. Če bi se torej zares približevali robu vesolja, ga nikakor ne bi mogli doseči, ker bi se ta vse hitreje oddaljeval. Ta inflacija hitrosti popolnoma onemogoča doseči druga vesolja. Povečana inflacija ustvarja nekakšne mehurčke, v katerih trkajo svetovi – večja je hitrost, bolj trkajo. Ob trkih nastajajo novi svetovi. Ali drugače: tečeš in tečeš, nato padeš v svet, ki ga prej še ni bilo.
3. Če ostaneš na mestu, se boš zaletel vase.
Vesolja soobstajajo na istem mestu ob istem času. Včasih se v sanjah ali sanjarijah tega celo zavemo. Kaj če bi vse to, kar si zamišljamo, po čemer hrepenimo, česar se bojimo, postalo resnično? Kaj če bi vse to, kar si zamišljajo, po čemer hrepenijo, česar se bojijo drugi, postalo stvarnost? Najbrž bi nastopila velika gneča.
4. Na drug strani mavrice je čarobni svet.
To je najbolj čudna in najbolj resnična trditev, ki (za razliko od narave) temelji na matematičnih dejstvih: vsako vesolje, ki je matematično verjetno, ima možnost, da obstaja. Ali drugače povedano: še najbolj čudne sanje je mogoče uresničiti.

mag. **Jakub Folvarčný** je lutkovno umetnost študiral na praški gledališki akademiji DAMU, kjer je leta 2008 magistriral. Živi in dela v Pragi kot igralec, pevec, pisec, pesnik, režiser, scenograf, ilustrator in vodja različnih ustvarjalnih delavnic, predvsem za otroke. Ustvarja na svobodi. Je soustanovitelj projekta *Autobuf*, za katerega je ustvaril dve predstavi *Voznik* in *Mamljiva skušnjava*. *Autobuf* je mobilno gledališče v avtobusu, ki se seli in sprejme le omejeno število gledalcev.

Sodeluje tudi s cirkusom. *Prdajoči cirkus* je priljubljeno gledališče novega cirkusa in klovnade v Pragi, zanj je spisal in režiral dve predstavi – *Nesrečni zidar* ter *Karlova in Jaromirjeva zgodba*. V predstavah tudi igra. Med najuspešnejše solistične predstave sodi večkrat nagrajena *Volk in lakota*.

Sodeloval je v mednarodnem projektu *Umetniki za otroke* (Češka, Indija, Finska).

V sodelovanju s pomembnimi neodvisnimi gledališči je ustvaril mnoge odlične predstave. Če jih naštejemo le nekaj: *Mož, ki je sledil soncu*, *Ujet(-a) v telesu*, *Oktober*, *Možje*, *Škoda 1981*, *Življenje je za vedno*, *Džungelska šala*, *Zgodba o vojaku* (priredba po Stravinskem), *E. Tobias: Gould*.

Piše radijske igre za otroke za češki radio, scenarij za priljubljeno mladinsko nadaljevanko *Déčko* na nacionalni češki televiziji, ilustrira slikanice in piše besedila za otroške pesmi (za predstavo *Rdeča kapica* gledališča Nori Sawa).

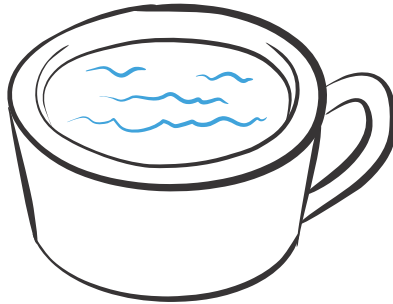
David Hlaváč je češki glasbenik in skladatelj. Na Konservatoriju Jaroslava Ježka v Pragi je študiral kompozicijo. Ustvaril je glasbo za več kot 30 gledaliških predstav na Češkem. Kot glasbenik sodeluje v mednarodni gledališki skupini NIE (New International Encounters), ki je doslej gostovala na Norveškem, v Rusiji in v New Yorku ter Filadelfiji v Združenih državah Amerike.

David Hlaváč in Jakub Folvarčný sta med drugim ustanovila skupino Střídání klusáci v kulisách višni, ki združuje glasbo s stand up komedijo in gledališčem.

David Hlaváč sodeluje s Češko televizijo kot skladatelj in tekstopisec v povezavi z različnimi glasbenimi izvajalci.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE
MARIBOR

Skodelica morja

Vodila za obravnavo po ogledu predstave

Kje se dogaja v predstavi Skodelica morja?

Opazuj motive iz vesolja v predstavi. Poišči kakšno knjigo o vesolju in se poglubi v izjemno zanimivo temo vesolja, galaksij, zvezd, planetov, kometov, črnih lukenj ...

Je Zemlja planet? Kaj pa Luna?

V predstavi nastopa tudi majhen komet. Razišči, kaj so kometi.

V predstavi je kar nekaj simbolov – drevo, kača, jabolko, ženska in moški –, ki so povezani z bibličnim razumevanjem stvarjenja sveta in človeka, kjer je Bog je ustvaril neživo in živo naravo ter človeka. Prva človeka – Adam in Eva, sta bila iz Raja izgnana, ker sta kljub prepovedi jedla z »drevesa spoznanja« (jabolko), zapeljala pa ju je kača.

V mitologijah različnih civilizacij v zgodovini živijo številni bogovi.

Grška in rimska mitologija sta zahodni civilizaciji najbližji. V knjigah lahko najdeš v besedi in sliki preštevilne zgodbe o bogovih, junakih, pošastih ..., in sicer tako o dobrih kot slabih, ki nenehno merijo moči med seboj. Motivi iz mitologij so pogosto upodobljeni

tudi v likovnih delih – na slikah in v kipih, razstavljenih v muzejih po vsem svetu. V naši predstavi te lahko na stare Grke spomnijo ostanki stebrov, ki so značilni za antično arhitekturo.

Opazuj motive iz vsakdanjega življenja v predstavi. Prepoznaš zgoščenko z računalniško igrico, telefon, likalno desko ...

Zakaj je morje slano?

Znanstven odgovor na to zanimivo vprašanje poišči v enciklopediji ali na spletu.

Pravljичne razlage pa poišči v knjigah pravljic. Slednje so sicer znanstveno netočne, zato pa toliko bolj polne domišljije.

Na spletni strani RTV Slovenija lahko prisluhneš čilski pravljici o tem, zakaj je morje slano:

<http://ava.rtvlo.si/predvajaj/cilska-pravljica-zakaj-je-morje-slano/ava2.174236394/>

Doma lahko s pomočjo staršev izvedeš zanimiv poskus, ki ga najdeš na spletni strani:

<http://www.mali-znanstvenik.si/mali-znanstvenik-odkriva/lonek-kuhaj>

V likovni umetnosti poznamo pojem perspektive. Kaj je to in kako rišemo predmete v perspektivi, si oglejte v e-učbeniku:

<https://eucbeniki.sio.si/test/lum9/2372/index2.html>